

10. Петрова О. Б. Каталогизация побудительных речевых актов в лингвистической прагматике / О. Б. Петрова // Вестник ВГУ. Сер. «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – Воронеж, 2008. – № 3. – 124–133 с.
11. Формановская Н. И. Прагматика побуждения и логика языка / Н. И. Формановская // Русский язык за рубежом. – 1994. – № 5–6. – 34–40 с.
12. Hindelang G. Auffordern: die Untertypen des Aufforderns und ihre sprachliche Realisierungsformen. – Göppingen: Alfred Kümmerle, 1978. – 572 S.

Мілютіна К. О.

**Загальний дискурс перекладу термінів англомовних текстів
економічної тематики**

*Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут», Харків*

Явище виникнення нових іноземних термінів та їх систем постійно привертає увагу лінгвістів. Цей процес є результатом постійного розвитку наукового знання, глобалізації та інших чинників, які стимулюють рух нашого суспільства вперед. Найчастіше в мовах, а саме в українській, ключову роль в асиміляції іноземних слів грає англійська мова, бо в кінці ХХ сторіччя вона посіла місце міжнародної. Деякі іноземні терміни самотійно

адаптуються до мовних систем, деякі потребують допомоги у цьому процесі, а саме перекладу.

Актуальність теми даного дискурсу зумовлена процесом глобалізації та розвитку різноманітних галузей науки, а саме проблемою перекладу галузевих термінів, підборі ефективних способів та методів, за допомогою яких можна досягнути повного розуміння того, чи іншого поняття реципієнтом іноземної мови.

Метою виступає охарактеризування поняття «термін», його основних видів, визначення основних методів та способів перекладу економічної тематики та труднощів перекладу.

Об'єкт дослідження - англomовні тексти економічного спрямування.

Предмет дослідження – терміни, їх методи та засоби перекладу.

Важливо розуміти саме поняття «термін». Воно вже досить довго вивчається науковцями. Багато з яких трактують його як: однозначне, в межах відповідної галузі, слово або словосполучення, функція якого це називати поняття чи предмет. О.О. Реформатський додає, що «термін це слово позбавлене експресивності» [5, с. 110-111], М. Глушко наголошує: «термін – має строгу й точну дефініцію, чіткі семантичні межі й тому однозначне в межах відповідної класифікаційної системи» [2, с. 33], за Х. Фелбером: термін – це лінгвістичний символ, який присвоюється одному або декільком поняттям, визначеним з сусідніх понять. Це може бути слово або група слів. Це також може бути буква, графічний символ, аббревіатура, акронім, позначення та інше [1, с. 168].

Як усі інші поняття та системи, терміни мають різноманітні класифікації, наприклад, за їх приналежністю до певної галузі, а саме наукові терміни, терміни у галузі ІТ, економічні терміни, терміни в галузі юриспруденції та інші. Окрім типології за галуззю їх використання, терміни можна розділити за формою, наприклад, терміни-слова, а саме *tax* – *податок*, *trade* – *торгівля*, *cash* – *гроші*, терміни-словосполучення *tangible assets* – *матеріальні активи*, *systematic risk* – *систематичний ризик*, багатоконпонентні терміни *non-accelerating inflation rate of unemployment (NAIRU)* – *показник норми безробіття, який не веде до підвищення рівня інфляції*.

Тексти економічного спрямування мають певні особливості, до них можна включити: змістовність, логічність, об'єктивність викладу матеріалу, точність, наявність спеціалізованої лексики та ін.

В поданих джерелах простежується наявність багатоконпонентних термінів, а саме двоконпонентних, наприклад, *nominal value* – *номінальна вартість*, *null hypothesis* – *нульова гіпотеза*, *Nash equilibrium* – *рівновага Неша*, трьохконпонентних *net present value* – *чиста приведена вартість*, *effective exchange rate* – *ефективний обмінний курс* також абревіатур *SAPM capital asset pricing model* – *МОДА модель оцінки довгострокових активів*, *FDI foreign direct investment* – *ПІІ прями іноземні інвестиції*.

Переклад економічного тексту має максимально відобразити його основну мету та зміст, тобто терміни повинні пройти через такі етапи опрацювання: аналіз окремих компонентів та їх синтез у відповідники цільової мови [3, с. 111].

До основних прийомів та лексичних трансформацій перекладу термінів економічного спрямування можна віднести:

- Підбір еквівалента цільової мови. Цей засіб застосовується при наявності відповідника у мові перекладу, наприклад, *treasury bill auction* – аукціон казначейських векселі, *assets* - активи [4, с. 18]
- Додавання лексичних одиниць. При застосуванні поданого засобу, перекладач уточнює термін та його зв'язок з певною галуззю *flotation* – заснування підприємства, *fiscal policy* – податково-бюджетна політика [4, с.47]
- Описовий переклад. Доцільно використовувати в умовах без еквівалентності терміна *backwardation* знижка в порівнянні з котируванням товару на ближчі терміни, *loss-leader item* – товари, які продаються за низькими цінами (для залучення покупців), *net assets* – вартість майна з відрахуванням зобов'язань, *white knight* – позитивно налаштований потенційний покупець акціонерної компанії [4, с. 36]
- Транскодування. Це засіб включає в себе транслітерацію та транскрипцію *barter* – бартер, *cif terms* – умови сіф, *quota* – квота [4, с. 21]
- Калькування. Використання цього прийому є доцільним у зв'язку з приналежністю англійської та української мов до єдиної індоєвропейської сім'ї, що обумовлює існування спільних структурних рис *horizontal integration* – горизонтальна інтеграція, *free trade* – Вільна торгівля, *land taxation* – оподаткування землі, *revolving credit* – револьверний кредит [4, с. 25].

Окремо, потрібно звернути увагу на переклад англійських економічних термінів, які мають метафоричне значення. Як відомо, метафоричність, створюючи певний образ, додає семантичну інформацію. Переклад таких термінів вимагає або пошуку метафоричного українського терміна, еквівалентного за значенням, або неметафоричного відповідника. За допомогою останнього прийому, певна образність зникає, яка притаманна англійському терміну та зменшується семантична компресія. Це призводить до збільшення українського терміна, наприклад: *white knight* – позитивно налаштований потенційний покупець акціонерної компанії, (не білий лицар), *pegging prices* – заморожування заробітної плати (не прищиплені ціни), *piggybacking* – об'єднання різнорідних проектів, *bubble* – явно шахрайська комерційна схема [4, с. 203].

В процесі роботи перекладач може зіткнутися зі значними труднощами, пов'язаними, головним чином, з неоднозначністю терміна, можливістю по-різному трактувати його значення. Слід звертати увагу на те, що відображає визначальний компонент складного слова: якісні ознаки предмету, явища тощо, чи відносини належності, тобто такі, що пов'язують даний предмет із іншим.

Перший випадок може створювати певні проблеми для перекладача, тому що визначальний компонент може бути використаний для характеристики різних сторін зв'язку елементів складного терміна. Наприклад, в англійському терміні *bank control* перший компонент може виражати спосіб управління, тоді термін означатиме *управління за допомогою банку, банківське управління, а*

може й виражати об'єкт управління, тоді переклад буде *управління банком*.

Переклад термінів із визначальним компонентом, що виражає ознаку належності, загалом, не викликає труднощів під час перекладу, якщо відоме значення компонентів складного слова. Так, наприклад, знаючи, що *stock* – це *акціонерний капітал*, а *market* – *ринок*, не важко здогадатись, що *stock market* означає *ринок акцій* (у більш широкому сенсі – *ринок цінних паперів*).

Окрім неоднозначності терміна, перекладач може зіткнутися із проблемою безеквівалентності. Вона пов'язана з постійним розвитком економічної галузі.

Такими чином можна зазначити, що проблема перекладу вузькогалузевих термінів є вже достатньо вивченим науковцями явищем, тобто вже є визначені прийоми та засоби, якими може користуватись перекладач за для передачі змісту тексту у максимальному обсязі до цільової мови, а також виокремленні основні труднощі, на які потрібно звернути увагу та їх методи вирішення.

Література:

1. Felber Helmut. Terminology manual/ Н. Felber. – Paris: UNESCO and Inforterm , 1984. – 426р.
2. Глушко М.М. Функциональный стиль общественного языка и методы его исследования / М.М. Глушко. – М.: Высшая школа, 1974. – 252 с.

3. Головін В. М. Переклад економічної термінології / М. П. Головін. – К. : Наука, 2005. – 187 с.
4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми/ В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 304 с.
5. Реформатський О.О. Термин как член лексической системы языка. Проблемы структурной лингвистики / О. О. Реформатський М.: Наука, 1967. 536 с.

Мінська М. С.

**Стратегії й тактики неввічливості в англomовному
неофіційному спілкуванні**

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

Харків

Наприкінці ХХ століття популярності набула теорія ввічливості П. Браун і С. Левінсона, суть якої полягає в тому, що автори розрізняють «позитивне» (*positive face*) й «негативне» обличчя (*negative face*) [2].

Згідно з Е. Гоффманом, обличчя – це "позитивна соціальна цінність, на яку претендує індивід" [4, с. 5]. Автор проводить паралель між грою акторів на сцені та поведінкою людей у реальному житті. Люди, так само як і актори, надягають маску (*face*) й підтримують один і той самий образ у певній ситуації, виконуючи